

**DOBANDIREA ȘI DURATA MANDATULUI PARLAMENTAR
PRIN PRISMA REGLEMENTARILOR CONSTITUȚIONALE**
**ACQUISITION AND DURATION OF THE PARLIAMENTARY
MANDATE IN THE LIGHT OF CONSTITUTIONAL
REGULATIONS**

CZU: 342.531.2:342.4

DOI: 10.5281/zenodo.6616274

Svetlana SLUSARENCO,
doctor în drept, conferențiar universitar

Abstract

The parliamentary mandate is the empowerment given by the people to certain persons in order to represent them in the process of exercising state power. There is no benchmark for the duration of the parliamentary term, but it is also necessary to take into account that the term of office of the parliament must be reasonable. The term of office of the legislature established in the Constitution may not be extended, except in the event of a state of catastrophe or war. The succession to power of parliaments cannot interrupt the exercise of power for a moment. In this situation, the Constituent

Keywords: *The Constitution, parliament, mandate, power of attorney, powers, election, validation*

* *Studiu realizat în baza Proiectului „Modernizarea mecanismelor de guvernare axate pe protecția drepturilor omului” (20.80009.1606.15), în cadrul Laboratorului de Cercetare Științifică „Drept Public Comparat și e-Guvernare”, Facultatea de Drept, USM.*

Menirea mandatului parlamentar este de a conferi deputaților competența legitimă de a lua decizii din numele națiunii. Aceste decizii comportă o forță juridică egală cu cea care emană de la corpul electoral și care nu mai impune condiția ratificării ei de către popor.

Mandatul parlamentar este o demnitate publică rezultată din manifestarea de voință a corpului electoral în scopul exercitării prin reprezentare a suveranității naționale în baza împuternicirilor stabilite prin Constituție și legi în spiritul democrației și statului de drept [1, p. 16]. O alta definiție a mandatului parlamentar presupune următoarele - o „împuternicire dată de către popor unor persoane în scopul de a-l reprezenta în procesul exercitării puterii de stat, împuternicire care se transformă într-o funcție sau demnitate publică electivă, nominativă, înzestrată cu anumite competențe și garanții pentru participarea efectivă la libera exercitare a funcțiilor Parlamentului, ca autoritate reprezentativă a poporului” [2, p. 57-58].

Mandatul parlamentar – este produsul rezultat din alegeri libere, universale, directe și secrete, totodată reprezentând exteriorizarea opțiunii politice la care

aderă națiunea în momentul acordării votului de încredere programului creat de entitatea politică, care, la rândul său, propulsează candidații săi pentru exercitarea încrederii acordate de către corpul electoral în numele întregii circumscripții electorale, pentru exercitarea atribuțiilor suveranității în organul reprezentativ legislativ și suprem [3, p. 4].

Nu există un etalon privind durata mandatului parlamentar, deoarece practica internațională este foarte variată, începând cu termenul de doi ani și terminând cu cel pe viață sau până la retragere. Evident, termenul activității parlamentului nu poate fi stabilit arbitrar, trebuie luați în considerație mai mulți factori. În primul rând, este necesar să se înțeleagă că succesiunea sau rotația, este obligatorie, altfel puterea va fi monopolizată (uzurpată) și îndepărtată de popor; prin alegerile periodice se obține o participare cât mai largă a cetățenilor la conducerea statului [4, p. 247].

Este necesar să se țină cont și de faptul că termenul de activitate al legislativului trebuie să fie unul rezonabil, adică nici prea redus, care să nu-i permită realizarea efectivă a planului de guvernare, și nici prea extins, care să genereze abuzuri din partea unor deputați. Studiind practica mai multor state, am constatat că termenul cel mai adecvat este stabilit între patru și cinci ani de mandat.

Constitutia RM stabilește că Parlamentul este ales pentru un mandat de patru ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă. Parlamentul se întrunește, la convocarea Președintelui Republicii Moldova, în cel mult 30 de zile de la alegeri. Profesorul I. Deleanu relevă că parlamentarul se manifestă în exercițiul mandatului său fără a fi legat juridic de angajamentele sale față de corpul electoral sau de manifestările de voință ale acestuia, pe durata mandatului [5, p. 595].

Volumul deplin al atribuțiilor Parlamentului derivă din dispozițiile constituționale, numai pentru durata legală a mandatului parlamentar. Constituția Republicii Moldova prevede în mod expres că, durata mandatului este de patru ani, deci și exercitarea funcțiilor Parlamentului, în volum deplin, poate fi efectuată numai pentru această perioadă sau în cazul prelungirii mandatului Parlamentului prin lege organică, în caz de catastrofă sau război.

Legea privind statutul deputatului în Parlament [6] stipulează că deputații intră în exercitarea mandatului din momentul alegerii cu condiția validării lui ulterioare. Durata mandatului de deputat este de patru ani. Acest termen poate fi prelungit în condițiile prevăzute de Constituție [6, art. 2 (alin.4)].

Jurisprudența Curții Constituționale a statuat că, componența Parlamentului Republicii Moldova este expresia manifestării suveranității naționale, a voinței poporului – unicul titular al puterii politice. În scopul realizării prevederilor constituționale, durata mandatului Parlamentului se calculează începând cu data când au loc alegerile deputaților în Parlament, cu condiția validării mandatului de deputat, și încetează după expirarea termenului de patru ani de la data efectuării alegerilor parlamentare [7]. Validarea are loc retroactiv, deoarece Curtea

Constituțională, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, hotărăște validarea mandatului de deputat, iar deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării: Comisia Electorală Centrală întocmește, în termen de cinci zile, un proces-verbal care conține: numărul de alegători incluși în listele electorale; numărul de alegători incluși în listele suplimentare; numărul de alegători care au primit buletine de vot; numărul de alegători care au participat la votare; numărul buletinelor de vot declarate nevalabile; numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral; numărul total de voturi valabil exprimate [8, art. 60].

Mandatul Parlamentului Republicii Moldova se prelungește până la întrunirea legală a noii componente. În această perioadă nu poate fi modificată Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice. Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament [9, art. 63].

Această prevedere constituțională își are explicația și în faptul că cele mai importante relații sociale necesită a fi reglementate de către autoritatea legislativă, deoarece actele relevă manifestarea de voință a poporului. Vechiul Parlament, în caz de necesitate, poate adopta doar unele legi ordinare și hotărâri, fără a putea interveni în domeniul relațiilor sociale rezervate legilor constituționale sau organice. Perioada de 30 de zile de la alegeri și până la convocarea noului Parlament nu poate fi considerată un vacuum de putere. Parlamentul, a cărui mandat a expirat, își păstrează prerogativele de guvernare, dar numai pentru adoptarea legilor ordinare. Prin urmare, în perioada de 30 zile nicidecum nu există vacuum de putere, ci se constată restrângerea funcției legislative a statului.

Textul Constituției Republicii Moldova [9, art. 63 alin. (3)] stabilește pentru această perioadă interdicții speciale pentru atribuția constituțională de bază a Parlamentului - activitatea legislativă, limitându-l în dreptul de a modifica Constituția sau de a reglementa raporturile juridice prin adoptarea, modificarea sau abrogarea legilor organice. În ceea ce privește prelungirea mandatului, Constituția admite o astfel de posibilitate numai prin lege organică și numai în caz de război sau de catastrofă. Această prevedere este logică și explicabilă, deoarece în timp de război este imposibil de a organiza un scrutin liber.

Segmentul de timp de la expirarea mandatului Parlamentului precedent și până la întrunirea Parlamentului nou ales nu poate fi echivalată cu prelungirea mandatului parlamentar, prevăzută în art. 63 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, în această perioadă Parlamentului îi sunt atribuite doar funcții operative pentru a asigura continuitatea activității permanente - regulă supremă într-un stat de drept. Textul constituțional stabilește pentru această perioadă interdicții speciale privind exercitarea atribuției constituționale de bază a Parlamentului - cea legislativă, limitându-i dreptul de a modifica Constituția sau de a reglementa raporturile juridice prin adoptarea, modificarea sau abrogarea legilor organice [4, p. 250-251].

Curtea Constituțională consideră că nici un segment de timp din perioada de după expirarea mandatului Parlamentului precedent și până la întrunirea

Parlamentului nou ales, nu poate fi echivalată cu prelungirea mandatului parlamentar. În această perioadă Parlamentului îi sînt atribuite doar funcții operative, pentru a asigura continuitatea activității permanente - regulă supremă într-un stat de drept [7].

Deci, durata mandatului legislativului stabilită în Constituție nu poate fi prelungită, cu excepția stării de catastrofă sau de război.

Prin prisma reglementărilor constituționale, este specificat faptul că alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult trei luni de la expirarea mandatului. Mandatul Parlamentului se prelungeste până la întrunirea legală a noii componente. În această perioadă nu poate fi modificată Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice. După alegerile parlamentare, se creează o situație interesantă, când în țară există două autorități legislative. Parlamentul nou ales a intrat în posesia mandatului, dar nu și în exercițiul funcției, iar mandatul parlamentului anterior a expirat de jure, dar nu și de facto. Deci, se constată prelungirea mandatului mai mult de patru ani, ceea ce contravine prevederilor constituționale expuse supra [10, p. 165-166].

Periodicitatea alegerilor reprezintă o garanție importantă care împiedică prelungirea nelegitimă a termenului de exercitare a atribuțiilor cu caracter public la nivel național sau local [11, p. 31]. Succesiunea la putere a parlamentelor nu poate întrerupe exercitarea puterii nici pentru o clipă. În această situație, constituantul a decis că, în perioada de la alegeri și până la întrunirea legală a noului Parlament, Parlamentul vechi nu poate modifica Constituția și nu poate adopta, modifica sau abroga legi organice. Această normă se explică prin începerea de facto a altui mandat.

Totodată, Constituția Republicii Moldova [9, art. 69] prevede că, calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou-ales, în caz de demisie, de ridicare a mandatului, de incompatibilitate sau de deces. Astfel, la orice alegeri parlamentare suntem în situația de existență concomitent, pentru o anumită perioadă de timp, a două componente de deputați în Parlament. Deci, pe de o parte, se atestă un vacuum de putere prin faptul că nu pot fi adoptate legi organice și legi constituționale pentru o perioadă de timp; pe de altă parte, se atestă existența unei componente duble a Parlamentului [10, p. 165]. Astfel, alegerile trebuie să se desfășoare până la expirarea mandatului de patru ani, fiind asigurat transferul puterii.

Aceste prevederi indică expres desfășurarea alegerilor după expirarea mandatului de patru ani. În acest caz avem de constatat prelungirea mandatului parlamentar mai mult de patru ani, fapt ce contravine prevederilor constituționale expuse anterior. Este și al doilea moment negativ, blocarea pentru o perioadă de timp a adoptării legilor organice. În astfel de situații în țară se atestă un vacuum de putere – avem legislativ, care nu poate legifera. Astfel de prevederi pot crea și o situație în care va fi imposibil de a prelungi mandatul Parlamentului prin lege organică, după expirarea mandatului acestuia, în cazul imposibilității de desfășurare a alegerilor. În opinia noastră, este necesar de a introduce unele modificări în

Constituția Republicii Moldova, care să stabilească expres că, alegerile parlamentare trebuie să se desfășoare, ținându-se cont de prima ședință de întrunire, până la expirarea mandatului Parlamentului. După cum a fost menționat mai sus, principiul periodicității alegerilor se corelează și cu prevederile ce vizează momentul intrării în exercițiul mandatului și încetării acestuia. Referitor la momentul intrării în exercițiul mandatului, Constituția stabilește că Autoritatea Constituțională, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, hotărăște validarea mandatului de deputat, iar deputații intră în exercițiul mandatului sub condiția validării [10, p. 165].

Totodată, Constituția prevede că, calitatea de deputat încetează la data întrunirii legale a Parlamentului nou-ales. Astfel, la orice alegeri parlamentare suntem în situația de existență concomitent, pentru o anumită perioadă de timp, a două legislative. Pe de o parte, se atestă vacuum de putere prin faptul că nu pot fi adoptate legi organice și legi constituționale pentru o perioadă de timp; pe de altă parte, se atestă existența unei componente duble a legislativului. Vom remarca faptul că Legea Fundamentală a Republicii Moldova nu stabilește intrarea în exercitarea mandatului de deputat din momentul alegerii sau din momentul validării.

Din aceste considerente, este necesar de a modifica Legea privind statutul deputatului în Parlament, sub aspectul determinării momentului intrării deputaților în exercițiul funcției, adică de la data întrunirii legale a Parlamentului sub condiția validării. Astfel data desfășurării alegerilor, momentul intrării în exercițiul mandatului de deputat și încetarea acestuia, trebuie stabilite normativ în așa mod, pentru a nu admite prelungirea mandatului, vacuumul de putere și dublarea mandatelor de deputat. Drept exemplu putem menționa prevederile art.39 din Legea Fundamentală a Germaniei, carer stabilește expres că mandatul de deputat ia sfârșit atunci când se reunește noul legislativ. Noile alegeri au loc cel mai devreme la 45 luni și cel mai târziu la 47 luni după începerea legislaturii. În cazul dizolvării legislativului, noile alegeri vor avea loc în intervalul de 60 zile [10, p. 166].

În concluzie, reiterăm ideea lansată supra privind necesitatea este necesar modificării legii privind statutul deputatului în Parlament, sub aspectul determinării momentului intrării deputaților în exercițiul funcției, adică de la data întrunirii legale a Parlamentului sub condiția validării. Sau o altă soluție ar fi, stabilirea datei alegerilor parlamentare pînă la expirarea mandatului de 4 ani, adică cu 45-60 zile înainte de expirarea mandatului parlamentar, în așa mod, evitându-se prelungirea mandatului, vacuumul de putere și dublarea mandatelor de deputat, fiind asigurat transferul la timp al puterii legislative.

Referințe bibliografice:

1. Arseni A., Costachi Gh. Mandatul parlamentar – împuternicire politico-juridică întru realizarea suveranității naționale prin reprezentare. În: Revista Națională de Drept, 2013, nr. 4 (150).

2. Popa V. Drept parlamentar al Republicii Moldova: monografie. *Complexul editorial Poligrafic ULIM*, Chișinău:, 1999. ISBN: 9975-920-15-2.
3. Arseni Alexandru, Grigore Vieru, Mandatul reprezentativ – împuternicire politico-juridică întru exercitarea suveranității naționale. *Revista Națională de Drept*, nr. 3 (197), 2017. *Comentariu Constituția RM*, Editura ARC, p. 247. ISBN 978-9975-61-700-0.
4. Deleanu I. Instituții și proceduri constituționale. Tratat. București: Lumina Lex, 1996, Legea privind statutul deputatului în Parlament, LP nr. 191 din 24.05.2001, MO63/14.06.2001 art.446.
5. HCC nr. 31 din 10.11.1997, Publicat: 27-11-1997 în Monitorul Oficial Nr. 77 art. 33.
6. Codul Electoral al RM, Nr. 1381 din 21-11-1997, Publicat : 29-12-2017 în Monitorul Oficial Nr. 451-463 art. 768.
7. Constituția RM, Chișinău, Editura ARC, 2021. ISBN 978-9975-0-0535-7.
8. Ermurachi V. Aspecte privind realizarea principiului periodicității la alegerile parlamentare și prezidențiale din Republica Moldova, *Revista Națională de Drept*, nr. 10-12, 2009.
9. Guceac I., Drept electoral. – Chișinău, Tipografia Centrală, 2005. 266 p. ISBN: 9975-78-363-5.